

Sygn. akt VIII U 1008/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 lipca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Teresa Kalinka
Protokolant:	Ewa Grychtol

po rozpoznaniu w dniu 14 lipca 2015 r. w Gliwicach

sprawy W. F. (F.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o wysokość świadczenia

na skutek odwołania W. F.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 18 grudnia 2013 r. **nr** (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przelicza emeryturę górniczą ubezpieczonemu W. F. z przelicznikiem 1,2 do okresu zatrudnienia od 1 czerwca 1982 roku do 31 października 2013 roku z wyłączeniem okresu urlopu bezpłatnego.

(-) SSO Teresa Kalinka

Sygn. VIII U 1008/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 grudnia 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. przyznał prawo do emerytury W. F. . Do pracy górniczej nie zaliczono żadnego okresu .

W dniu 8 lutego 2014 roku ubezpieczony złożył odwołanie , w którym domagał się zastosowania przelicznika 1,2 do okresu od 1 czerwca 1982 roku do 28 lutego 1985 roku na stanowisku sztygara zmianowego oddziału utrzymania ruchu i od 1 marca 1985 roku do nadal na stanowisku dyspozytora ruchu zakładu górniczego w (...). Wskazał, że przesłane do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych świadectwo pracy potwierdza, że wykonywał pracę górniczą stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy urabianiu, ładowaniu i transporcie nakładu i węgla. Dyspozytor ruchu zakładu górniczego w kopalni (...) sprawuje ciągły i bezpośredni nadzór nad pracą pracowników fizycznych zatrudnionych na stanowiskach wymienionych w załączniku nr 2,3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty.. Od 2002 roku ,z

chwila wprowadzenia systemu zabezpieczeń przenośników do dyspozytorni, dyspozytor przejął całkowicie obowiązki operatorów taśmociągów

Zdaniem organu rentowego zatrudnienie na stanowiskach kierownictwa ruchu i dozoru ruchu wymienionych w załącznikach nr 2 i 3 do zarządzenia nr 9 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 23 grudnia 1994 roku należy uważać za pracę górniczą w rozumieniu art. 50c ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach Funduszu Ubezpieczeń Społecznych tylko w przypadku wykonywania takiej pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywce w kopalniach węgla brunatnego oraz w przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących roboty górnicze dla tych kopalń. Okresy uprawniające do przelicznika 1,2 w przypadku osoby zatrudnionej na stanowisku dyspozytora ruchu zakładu górniczego można uwzględnić na podstawie wykazu dniówek przepracowanych we wszystkie dni robocze na odkrywce stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Ubezpieczony nie przedłożył wykazu dniówek, z którego wynikałoby, że we wszystkie dni robocze pracował na odkrywce. Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania wskazując jako podstawę prawną art. 51 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Przyznał, że odwołujący w okresach od 1 marca 1985 roku do 20 lipca 2004 roku oraz od 1 sierpnia 2005 roku do 4 listopada 2013 roku i nadal był jest zatrudniony na stanowisku dyspozytora ruchu zakładu górniczego - to jest stanowisku wymienionym w lit. b i pozycja 3 załącznika nr 3 do zarządzenia numer 9 Ministra Przemysłu i Handlu z 23 grudnia 1994 roku, ale jako osoba wyższego dozoru ruchu zakładu górniczego nie udowodniła że pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywce.

Odnośnie zatrudnienia od 1 czerwca 1982 roku do 28 lutego 1985 roku na stanowisku sztygara zmianowego oddziału utrzymania ruchu ubezpieczony nie przedłożył żadnych dowodów na potwierdzenie swych twierdzeń, a ze świadectwa wykonywania pracy górniczej wynika, że odwołujący wykonywał pracę górniczą jedynie w okresach od 1 marca 1985 roku do 2 lipca 2004 roku i od 1 sierpnia 2005 roku do nadal.

W związku z tym brak jest podstaw do zastosowania wnioskowanego przelicznika.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W. F. jest uprawniony w do emerytury górniczej od 1 listopada 2013 roku. Do żadnego okresu pracy nie zastosowano przeliczników górniczych o których mowa w art. 51 w ustawy o emeryturach i rentach z Fundusz Ubezpieczeń Społecznych .

W odwołaniu od decyzji w ubezpieczony domagał się zastosowania przelicznika 1,2 do okresów pracy:

1. od 1 czerwca 1982 roku do 28 lutego 1985 roku na stanowisku sztygara zmianowego oddziału utrzymania ruchu Rs-6 . W tym okresie pracował w bazie na terenie odkrywki. Oddział ten był oddziałem, który posiadał sprzęt kierowany na odkrywkę i zabezpieczał prace na terenie odkrywki. .Czynności pomocnika dozoru dozorca czy sztygara zmianowego w oddziale RS- 6 były podobne.

2. Od 1 marca 1985 roku do nadal (z przerwą na pracę w (...)) na stanowisku dyspozytora transportu (ruchu zakładu górniczego) w centrum operatywnego kierowania ruchem. Na zmianie jest kilku dyspozytorów, którzy zajmują się różnymi obszarami odkrywek. Centrum to zajmowało się i nadal się zajmuje prowadzeniem eksploatacji układów – koparka- taśmociąg - zwałowarka , sterowaniem poprzez wydawanie dyspozycji operatorom koparek zwałowarek taśmociągów, Szygar zmianowy steruje ruchem zakładu górniczego, a jako starszy dyspozytor ruchu kopalni wykonuje te same czynności . Zmienia się tylko nazwa stanowiska pracy, a zakres obowiązków nie ulega zmianie .Centrum operatywnego kierowania ruchem zmieniło nazwę na centrum kierowania ruchem.

.Zakres obowiązków dyspozytora transportu, dyspozytora ruchu układu (...), starszego dyspozytora ruchu, starszego dyspozytora ruchu kopalni, starszego dyspozytora ruchu zakładu górniczego był taki sam. Zmiana nazwy stanowiska pracy nie łączyła się ze zmianą zakresu obowiązków . Zdaniem odwołującego dyspozytornia jest również terenem odkrywki . Dyspozytor musi znać całą odkrywkę, wychodzi z dyspozytorni aby zapoznać się z aktualnym układem maszyn, terenem wyrobiska i zwałów. Praca dyspozytora polega na ciągłej pracy z komputerem i urządzeniami

sterującymi w celu zapewnienia transportu urobku i nadkładu. Jego przełożonym jest zmianowy inżynier ruchu – W. H.. Na jednej zmianie pracuje trzech dyspozytorów ruchu i każda z tych osób zajmuje się inną częścią odkrywki. Ubezpieczony nadzoruje przenośniki od miejsca urobku do momentu przekazania urobku elektrowni, odpowiada za jakość węgla dostarczanego do elektrowni. Nigdy nie zajmował się transportem niezwiązanym bezpośrednio z urabianiem i przesuwaniem urobku.

Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie akt organu rentowego, akt osobowych ubezpieczonego, przesłuchania świadków W. H. i M. R. (k. 39- 41). Tym dowodom sąd dał wiarę. Uznał zeznania świadków i ubezpieczonego za przekonujące. Dowody te są spójne z zakresami obowiązków odwołującego zawartymi w aktach osobowych.

Sąd zważył co następuje

Stan faktyczny jest bezsporny między stronami: ubezpieczony od 1 czerwca 1982 roku do 28 lutego 1985 roku był sztygarem zmianowym oddziału utrzymania ruchu. Zajmował stanowisko wymienione w zarządzeniu nr 9 Ministra Przemysłu i handlu z dnia 23 grudnia 1994 roku - załącznik nr 3 wykaz C poz. 2. Z przeprowadzonego postępowania dowodowego wynika że jako sztygar wykonywał cały czas prace na odkrywce, a jego zadaniem było zapewnienie transportu na terenie odkrywki, właściwy rozdział sprzętu technologicznego, spycharek, koparek wykonujących prace górnicze. Zdaniem sądu praca odwołującego jako sztygara zmianowego utrzymania ruchu była pracą górniczą i o której mowa w art. 50 c ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, bowiem była to praca na odkrywce kopalni węgla brunatnego przy zmechanizowanym przewozie nadkładu i złoża. Zatrudnienie na stanowisku sztygara zmianowego oddziału utrzymania ruchu w okresie od 1 czerwca 1982 roku po 28 lutego 1985 roku zaliczono do pracy górniczej wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywce, do której należy zastosować przelicznik 1,2.

Bezsporne również w sprawie jest że odwołujący w okresie od 1 marca 1985 roku do dnia złożenia wniosku o emeryturę (i nadal), z wyłączeniem okresu urlopu bezpłatnego w okresie od 21 lipca 2004 roku do 31 lipca 2005 roku, wykonywał pracę dyspozytora ruchu zakładu górniczego. Do zakresu obowiązków ubezpieczonego należy nadzór nad całym terenem odkrywki w zakresie działania układu (...) koparka - taśmociąg - zwałowarka. Ubezpieczony domagał się zaliczenia tej pracy do pracy górniczej zastosowaniem przelicznika 1,2.

Zgodnie z art. 51 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przy ustalaniu wysokości górniczej emerytury stosuje się przelicznik 1,2 za każdy rok pracy, o której mowa w art. 50c ust. 1 pkt 4 i 5, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego, w kopalniach otworowych siarki oraz w przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących roboty górnicze dla kopalń siarki i węgla brunatnego.

Nie budzi wątpliwości, że pracę na stanowisku zmianowego inżyniera ruchu w kopalni węgla brunatnego zaliczyć należy do pracy górniczej o której mowa w art. 50c ust. 1 pkt 5 ustawy emerytalno – rentowej. Do zastosowania przelicznika 1,2 jest konieczne wykonywanie pracy górniczej:

1. na odkrywce
2. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy

Ad. 1

Pojęcie odkrywki jest różnie interpretowane przez sądy. Zdaniem Sądu Okręgowego w Koninie i Sądu Apelacyjnego w Poznaniu termin odkrywka w rozumieniu art. 51 jest najbardziej zbliżony do pojęcia „zakładu górniczego”. (...) jest więc odkrywkowy zakład górniczy, a więc zakład górniczy prowadzący eksploatację złóż określoną metodą, w tym przypadku odkrywkową. (III AUa 434/13), „Odkrywką” jest odkrywkowy zakład górniczy, zespół terenów i obiektów, a nie same wyrobisko.” (III AUa 133/13) Sąd Apelacyjny w Katowicach skłania się natomiast do stanowiska, że

odkrywka to miejsce zdejmowania nadkładu i złoża oraz jego ładowania i przewożenia”, „miejsce wydobycia nadkładu i złoża.” i nie jest pojęciem tożsamym z ”odkrywkową kopalnią węgla brunatnego”,. (III AUa 2034/12).

Zdaniem odwołującego odkrywka to nie tylko teren wkopu, ale również teren po którym odbywa się transport urobku i jego zwałowanie (wszystkie czynności związane z układem (...)), a nawet teren dyspozytorni. Biorąc pod uwagę treść art. 50 ust. 1 pkt 4 i 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jak również z treść załącznika nr 3 do zarządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 23 grudnia 1994 roku, w którym wielokrotnie występuje pojęcie „ ruchu zakładu górniczego”, a w pkt B3 - ruchu zakładu górniczego (odkrywki), przyjęć należy, że prawo do przelicznika 1,2 mają osoby zatrudnione nie tylko w miejscu wydobycia nadkładu i złoża, ale przy pracach związanych z ruchem zakładu górniczego.

Sąd Apelacyjny w Katowicach w orzeczeniu (III AUa 2034/12) podzielił stanowisko Sądu Okręgowego, że kierownik robót górniczych transportu węgla i nadkładu, a następnie kierownik robót górniczych zwałowania, a więc osoba, która nadzoruje transport węgla i zwałowanie nadkładu poza teren wkopu ma prawo do przelicznika 1,2 . Węgiel był transportowany przenośnikami na plac uśredniania lub do elektrowni, natomiast nadkład był kierowany na zwałowisko wewnętrzne lub zewnętrzne W. F. ma w zakresie obowiązków te czynności. Zdaniem sądu praca ubezpieczonego jest pracą na odkrywce w rozumieniu art. 51 ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Nie wykonuje innych prac, jak tylko te, które mają związek z ruchem zakładu górniczego, a to – układem (...) .

Ad.2

Sądy zwracają uwagę na to, że ustawa nie precyzuje, co należy rozumieć przez pojęcie „stale i w pełnym wymiarze czasu pracy” . Sąd Apelacyjny w Katowicach stoi na stanowisku, że „choć u wskazanego pracodawcy odwołujący jest zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy (jako pracownik dozoru), tak określony wymiar czasu pracy nie jest tożsamy z wykonywaniem przedmiotowej pracy górniczej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywce, uprawniającym do zastosowania do okresów takiej pracy - do obliczenia wysokości jego emerytury górniczej - preferencyjnego przelicznika 1,2” . Pracownik dozoru winien wykazać, że świadczy pracę na terenie odkrywki przez co najmniej 6 - 7 godzin na dniówkę, aby skorzystać z preferencyjnego przelicznika.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 8 sierpnia 2007 w sprawie II UZP 3/07 wyraził pogląd, że „ warunek pracy "w pełnym wymiarze" jest spełniony, jeżeli umowa o pracę górniczą (art. 50c ust. 1 pkt 1-9) zawarta jest na tzw. pełny etat. O tym zatem czy praca jest wykonywana pod ziemią, czy na odkrywce decyduje rodzaj i charakter pracy wynikający ze stanowiska uzgodnionego w umowie o pracę (wykaz stanowisk pracy górniczej wykonywanej na odkrywce zawierają załączniki Nr 1 i Nr 2 do powołanego wcześniej rozporządzenia z 23 grudnia 1994 r.). Podstawą do ustalenia długości okresów pracy górniczej może więc być wyłącznie umowa o pracę określająca stanowisko oraz lista obecności potwierdzająca faktyczny okres wykonywania pracy.” Nieistotne jest miejsce świadczenia pracy (odkrywka, czy przedpole). Taka linia orzecznicza została zaakceptowana przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu. (sygn. akt. III AUa 1219/05, III AUa 133/13). Sąd orzekający w tej sprawie to stanowisko podziela , biorąc pod uwagę między innymi również treść art. 50d ust. 2 , gdzie do zastosowania korzystniejszego przelicznika 1,8 wystarczy tylko połowa „ dniówek roboczych w miesiącu ... w kopalni węgla brunatnego”(a nie na odkrywce) , a nadto okoliczność, że pracownik dozoru kopalni węgla kamiennego wymieniony w zarządzeniu nr 9 z 23 grudnia 1994 roku ma prawo do przelicznika 1,4 już po wykazaniu co najmniej 1 dniówki zjazdowej w miesiącu. Żądanie od pracownika dozoru kopalni węgla brunatnego pracy stałej i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywce - to jest w miejscu urabiania i zwałowania – jest zdaniem Sądu Najwyższego dyskryminujące (por. uchwała SN z dnia (...) syn. II UZP 3/07).

W. F. nie przebywa na odkrywce przez co najmniej 6 - 7 godzin dziennie, ale skoro wykonuje pracę górniczą wymienioną w art. 50c ust. 1 pkt 5 na stanowisku wymienionym załączniku Nr 3 pkt B3 do zarządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 23 grudnia 1994 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a czynności przez niego wykonywane mają związek wyłącznie z ruchem zakładu górniczego – układem (...), to, zdaniem sądu spełnił on

przesłanki do tego, by zastosować przelicznik 1,2 do okresu pracy 1 marca 1985 roku (z wyłączeniem okresu urlopu bezpłatnego)

Nie można zgodzić się z organem rentowym, że wnioskujący musi przedłożyć wykaz dniówek przepracowanych w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywce. Podstawowym przelicznikiem pracy górniczej do ustalenia wysokości emerytury w przypadku pracy w kopalni węgla brunatnego jest przelicznik 1,2. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia z dnia 6 lutego 2004 r. w sprawie ewidencjonowania przez pracodawców okresów zatrudnienia na stanowiskach, na których okresy pracy górniczej zalicza się w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury oraz na niektórych innych stanowiskach pracy górniczej i obecnie obowiązujące rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 31 marca 2008 r. w sprawie sposobu ewidencjonowania przez pracodawców okresów zatrudnienia na stanowiskach, na których okresy pracy górniczej zalicza się w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury, oraz na niektórych innych stanowiskach pracy górniczej określały sposób ewidencjonowania tych dniówek Minister w powołanym rozporządzeniu i ustawodawca w ustawie o emeryturach i rentach z FUS nie wymienili dodatkowo warunku legitymowania się wykazem dniówek przez pracowników dozoru w kopalni węgla brunatnego (poza dniówkami półtorakrotnymi), więc przyjąć należy, że warunek przedstawienia dniówek przepracowanych na odkrywce w celu zastosowania przelicznika 1,2 nie istnieje.

Zaskarżoną decyzję zmieniono na podstawie art. 477¹⁴ par. 2 kpc. Zaliczono z przelicznikiem 1,2 okres pracy górniczej wyłączając okres urlopu bezpłatnego.

(-) SSO Teresa Kalinka